

Пленуму Верховного Суду України від 30.03.2007 № 3. *Вісник Верховного Суду України*. 2007. № 5.

3. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей : постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 № 905 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-п> (дата звернення: 06.04.2019).

4. Про ратифікацію Європейської конвенції про усиновлення дітей (переглянутої) : закон України від 15.02.2011 № 3017-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3017-17> (дата звернення: 06.04.2019).

5. Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута) : від 27.11.2008 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a17 (дата звернення: 06.04.2019).

Одержано 09.04.2019

УДК 347.1

Анастасія Андріївна БРАУН,

студентка військово-юридичного факультету

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ТОРГІВЛІ ЗА УЧАСТЮ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНУ

При формуванні уявлення про ринок інтернет-торгівлі, потрібно розуміти, що співпраця відбувається не лише між споживачем та інтернет-магазином (далі – ІМ), а й між споживачем і комп'ютерною системою, через яку здійснюються угоди, тому це ускладнює можливість врегулювати на законодавчому рівні відносини при здійсненні торгівлі через ІМ.

В інтернет-мережі угоди здійснюються у віртуальному просторі, яке відрізняється від реального фізичного простору. Саме цей факт виділяє головну особливість правового регулювання відносин купівлі-продажу в глобальній комп'ютерній мережі.

У зв'язку з появою нових суспільних відносин, які пов'язані з використанням мережі Інтернет, з'являється низка міжнародних документів, таких як, розроблена Комісією з права міжнародної торгівлі Організації Об'єднаних Націй (ЮНСІТРАЛ), Директива ЄС «Про деякі правові аспекти послуг інформаційного суспільства, зокрема електронної комерції, на внутрішньому ринку», Конвенція Організації Об'єднаних Націй про використання електронних повідомлень в міжнародних договорах (2005 р.) [1].

Проаналізувавши нормативно-правову базу регулювання цього питання, важливо сказати, що на 2019 р. в Україні не існує єдиного нормативно-правового акту, який би регулював питання інтернет-комерції, але існує певна кількість

законодавчих актів, які регулюють інші торгівельні правочини, в тому числі і торгівлю через ІМ. У 2015 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про електронну комерцію», який визначає поняття та особливості укладення електронних правочинів [2]. Також можна назвати інші нормативно-правові акти, які регулюють діяльність ІМ: Конституція України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, закони України «Про захист прав споживачів», «Про рекламу», «Про захист персональних даних», «Про електронні документи та електронний документообіг» та ін.

На шляху розвитку електронної комерції в Україні постає цілий ряд проблем, які нерідко виникають в процесі діяльності ІМ: шахрайські трансакції, які здійснюються за допомогою викрадених реквізитів карток; магазини, що безвісти зникають з ринку після успішно виконаних афер; фіктивні магазини, призначені для збору інформації про картки клієнтів; психологічний фактор тощо. Найбільш небезпечним, звичайно, є шахрайство. За допомогою мережі Інтернет здійснюється понад тридцять видів шахрайських дій [3]. Вищеназвані проблеми є результатом недосконалої нормативно-правової бази для врегулювання всіх питань.

Розглядом цієї теми займалась велика кількість науковців, у тому числі Є. Л. Паперно, який у своєму дисертаційному дослідженні справедливо зауважує, що «застосування мережних засобів зв'язку в традиційних цивільних і торговельних відносинах принципово не змінює їх структуру, зміст або правову природу, але створює значний комплекс юридичних проблем, що стосуються вчинення угод, виконання зобов'язань, а також сферу позадоговірної відповідальності». Частково правові проблеми, які виникають в процесі електронної торгівлі при передачі товару, можуть бути врегульовані шляхом застосування положень Директиви Євросоюзу про захист споживача щодо договорів, що укладаються поза приміщенням для здійснення підприємницької діяльності. В цілому ця Директива регулює право споживача на відмову від операції з поставки товарів або послуг при здійсненні її поза торгових приміщень і визначає умови реалізації такого права. Застосовуючи метод аналогії, можна використовувати норми цієї Директиви для правового регулювання відносин, пов'язаних з поставкою товарів чи послуг, замовлення яких здійснюється за допомогою інтернет-технологій [4].

Основним документом, який регулює відносини між учасниками договору купівлі-продажу є Закон України «Про захист прав споживачів». Але через відсутність окремих норм, які б конкретно регулювали відносини в глобальній комп'ютерній мережі, виникають порушення зі сторони ІМ через відмову забезпечити заміну або гарантійний ремонт товару; невідповідність товару вимогам нормативних актів; невідповідність документів, які супроводжують товар, зміна ціни товару при його доставці та ін. Вищеназваний закон вказує, що перед укладанням договору за допомогою засобів дистанційного зв'язку, продавець повинен надати необхідну інформацію про найменування продавця,

його місцезнаходження та порядок прийняття претензії, умови розірвання договору, оплати та ін. для того, щоб у разі виникнення неправомірних дій, споживач або користувач зміг захистити свої права у судовому порядку [5]. Вимоги до переліку інформації, яку постачальник товару повинен надавати покупцеві, викладені в затверджених наказом Міністерства економіки Правилах торгівлі, зокрема, в Правилах роздрібної торгівлі продовольчими товарами встановлюється, що споживачеві зобов'язані надати необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про товари, а також на вимогу споживача – документи, якими підтверджуються їх якість і безпека, а також ціна товарів [6].

Аналіз правового змісту процесів реалізації торгівлі товарами за допомогою інтернет-мережі дозволяє зробити висновок про те, що існує необхідність вдосконалення інформаційного права у вирішенні правових проблем, які пов'язані з невизначеністю місця положення сторін договору купівлі-продажу, невизначеністю часу відправлення і отримання інформаційних матеріалів сторонами таких договорів, анонімним характером сторони, що передає інформаційні матеріали, невизначеністю щодо достовірності отриманої інформації при укладенні договору купівлі-продажу при використанні мереж передачі даних, а також цивільного права у встановленні чіткого та прозорого механізму прав споживачів.

Список бібліографічних посилань

1. Крегул Ю., Батрименко В., Батрименко В. Правове регулювання міжнародної електронної комерції. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 2. С. 136–147.
2. Про електронну комерцію : закон України від 03.09.2015 № 675-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19> (дата звернення: 01.04.2019).
3. Кузьміна М. М. Правове регулювання захисту прав споживачів в Інтернет-торгівлі. *Право та інновації*. 2014. № 3. С. 36–42.
4. Баранов О. А. Правові проблеми електронної торгівлі (комерції). *Інформація і право*. 2012. № 2. С. 48–56.
5. Про захист прав споживачів : закон України від 12.05.1991 № 1023-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (дата звернення: 01.04.2019).
6. Правила роздрібної торгівлі продовольчими товарами : затв. наказом М-ва економіки та з питань європейської інтеграції України від 11.07.2003 № 185 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0628-03> (дата звернення: 01.04.2019).

Одержано 05.04.2019